

Z A Ł A C Z N I K

**do uchwały nr 5 / 2005
Naczelnej Rady Adwokackiej
z dnia 11 lutego 2005 r.
uwagi do projektu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2005 r .
ustawy o dostępie do pomocy prawnej**

Uwagi ogólne

1. Projektowany akt prawny jest niejasny co do zakresu jego stosowania względem spraw z urzędu świadczonych na podstawie przepisów obowiązujących w kodeksie postępowania karnego i kodeksie postępowania cywilnego. Projekt nie zawiera przepisów zmieniających czy przejściowych, jednakże wykładnia językowa przepisów art. 3 pkt 2 oraz art. 31 ust. 1 i 3 skłaniają do wniosku, że na podstawie ustawy będą przydzielani także pełnomocnicy procesowi i obrońcy. W tej sytuacji rodzi się pytanie o rozwiązywanie przez sądy sytuacji kolizji lub równoległego przyznawania pomocy prawnej. Czy zatem sądy nadal miałyby wyznaczać adwokatów (radców) z urzędu, czy tylko w sytuacjach gdy BPP nie wyznaczy? Zgodnie z projektem będą to niezależnie od siebie funkcjonujące instytucje. Ani projekt, ani nawet jego uzasadnienie nie dają na to odpowiedzi. Problem w praktyce może nastęcać poważne trudności, jeżeli chodzi o kwalifikowaną pomoc prawną. Wystąpienie przez osobę ubiegającą się o pomoc kwalifikowaną już w toku procesu, a następnie zaskarżanie decyzji odmownej w drodze administracyjnej, powoduje wątpliwość, czy sąd *meriti* może wówczas prowadzić postępowanie, czy też powinien je odroczyć lub nawet zawiesić. Przyjęcie drugiego rozwiązania z kolei spowoduje, że instytucja kwalifikowanej pomocy prawnej będzie z powodzeniem wykorzystywana jako środek powodowania przewlekania postępowania, co z kolei rodzić może odpowiedzialność Skarbu Państwa.

Naczelna Rada Adwokacka stoi zatem na stanowisku, że BPP mogłoby, alternatywnie, albo przyznawać pomoc kwalifikowaną jedynie przed wszczęciem postępowania sądowego, albo mogłoby wykonywać jedynie czynności wstępne do momentu przyznania adwokata z urzędu przez sąd – tj. zbierałoby informacje o stanie rodzinnym i majątkowym wnioskodawcy, sporządzało wnioski o zwolnienie od kosztów i przyznanie adwokata (radcy) z urzędu, a następnie wniosek ten rozpatrywałby referendarz, co odciążałoby też sędziów orzekających.

Zwrócić należy uwagę, że przyznanie pomocy prawnej nie jest równoznaczne ze zwolnieniem od kosztów sądowych w postępowaniu. Uważamy, że skoro BPP stwierdzą, że osoba jest tak uboga, że należy jej się pomoc prawna (i stwierdzą to w decyzji administracyjnej), to sąd nie powinien tego powtórnie weryfikować, bo postępowanie przedłuży się niepomiarowo. Podobnie – w sytuacji, gdy sąd odmówi pomocy prawnej w sprawie, trudno zgodzić się z „weryfikacją” zasadności czy prawidłowości decyzji sądowej dokonywanej przez BPP. Mogłoby to prowadzić do narażenia autorytetu obu instytucji finansowanych przecież z tych samych źródeł.

2. Zwracamy uwagę na wiele rozwiązań w projekcie dających pole do nadużyć. Zbyt wiele kwestii pozostawiono swobodnemu uznaniu pracowników BPP. Nie ma także żadnych sankcji wobec osób, które celowym działaniem wprowadzą w błąd BPP i w ten sposób uzyskają nienależną pomoc prawną – możliwe jest jedynie cofnięcie pomocy prawnej, i to

tylko w odniesieniu do kwalifikowanej pomocy prawnej. Nie ma także praktycznie żadnych środków zaradczych na realne niebezpieczeństwo, że pracownicy BPP będą kierowali osoby potrzebujące do niektórych, wybranych przez siebie nieobiektywnie kancelarii prawnych.

Ponadto uważamy, że nabór pracowników merytorycznych do BPP powinien odbywać się w drodze konkursu. Decyzja o naborze – w sytuacji zapotrzebowania na nowe miejsca pracy dla młodych prawników – nie powinna zależeć od uznania kierownika BPP, lecz mieć przejrzyste kryteria.

3. Twórcy ustawy nie biorą pod uwagę, że utworzenie kilku potężnych BPP (bo jak wynika z uzasadnienia ustawy, każde miałyby zatrudniać po co najmniej 30 pracowników, z czego 20 merytorycznych) będzie iluzją dostępu do pomocy prawnej. Koszt dojazdu do jednego z 10 ośrodków, niekiedy na pewno ponad 100 km w jedną stronę, będzie skuteczną barierą dla ludzi ubogich mieszkających w małych miejscowościach. Jak wynika z projektu, takich wyjazdów do BPP musiałyby być co najmniej dwa, wobec faktu, że decyzja o przyznaniu pomocy prawnej jest wydawana w ciągu 14 dni. Wiele też osób zapewne w praktyce nie będzie przy sobie posiadało w czasie pierwszej wizyty aktualnego zaświadczenia z ośrodka pomocy społecznej. Bardziej rozsądne byłoby utworzenie małych (np. dwuosobowych czy trzyosobowych BPP) przynajmniej w każdym powiecie lub siedzibie sądu rejonowego.

4. Według uzasadnienia, do uchwalenia tej ustawy zobowiązuje Polskę art. 6 ust. 3 pkt c Konwencji o ochronie praw człowieka jednakże dotyczy tylko postępowań przed organami wymiaru sprawiedliwości. Nie nakłada on natomiast na państwo członkowskie Konwencji obowiązku zapewniania pomocy prawnej poza procesowej.

5. W ustawie nie poruszono kwestii odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone błędnymi poradami. Uważamy, że każda pomoc prawna, nawet porada, powinna być na piśmie (a przynajmniej jej tezy). Ponadto należy rozważyć nowelizację art. 417 *prim* k.c.

Nie jest także jasna zasada ponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników – radców prawnych oraz innych pracowników. Rodzi się pytanie, czy radca prawny zatrudniony w BPP będzie karany dyscyplinarnie wg zasad etyki radcy prawnego czy też będzie podlegać ogólnemu reżimowi odpowiedzialności wobec pracodawcy na równi z innymi pracownikami.

6. W żadnym miejscu projektu ustawy nie wskazano, że pomoc prawna podstawowa i kwalifikowana jest udzielana wnioskodawcom nieodpłatnie (powinno to być sygnalizowane w tytule jako najważniejsza informacja), ani że wnioskodawcami mogą być jedynie osoby fizyczne. Zawarcie takiego postanowienia w art. 1 projektu ustawy wydaje się niewystarczające i winno być powtórzone w art. 4. Podobnie brak jest określenia wieku osób, którym można udzielać pomocy prawnej. Zakładając intencję rozszerzającą na osoby w dowolnym wieku należałoby to wskazać w uzasadnieniu.

7. Wymienione w projekcie ustawy „wykonywanie różnych czynności przewidzianych w obowiązujących przepisach dla kierownika urzędu” przez dyrektora Centrum i kierowników Biur jest nieokreślone. Skoro ma być to urząd państwowej administracji publicznej, należy to wprost określić w ustawie - i nie tylko w zakresie stosunku pracy, lecz i co do sposobu wykonywania pracy odnieść stosowanie ustawy o urzędnikach państwowych.

8. Brak jest określenia, czy przewidziano rejonizację pracy Biur np. wg miejsca zamieszkania lub pobytu wnioskodawcy i/lub jego kuratora i/lub strony przeciwnej w postępowaniu - czy też określenia, że taka zasada nie będzie miała zastosowania i wybór Biura należy do wnioskodawcy. Należy pamiętać, że będzie to miało zasadnicze znaczenie dla kosztów kwalifikowanej pomocy prawnej, gdyż zwrot kosztów procesu nie obejmuje kosztów przejazdu pełnomocnika.

9. Celowe wydaje się dopuszczenie możliwości zmiany zakresu zlecenia Biura w razie udzielenia kwalifikowanej pomocy prawnej – na wniosek pełnomocnika lub obrońcy. W przeciwnym razie o zakresie i rodzaju kwalifikowanej pomocy prawnej decydował będzie pracownik Biura, a nie radca prawny czy adwokat, któremu Biura zleca reprezentowanie wnioskodawcy.

Musi być także możliwość odmowy udzielenia przez wyznaczonego adwokata lub radcę kwalifikowanej pomocy prawnej, nawet w wypadku przyznania jej przez BPP, jeżeli w ocenie tego adwokata lub radcy roszczenie jest bezzasadne, niewymagalne lub przedawnione itp.

10. Wydaje się niezbędne zamieszczenie w projekcie wymogu, że w skład Rady mogą być powołane /i wykonywać funkcję/ osoby o kwalifikacjach i właściwościach osobistych nie mniejszych, niż przewidziane w ustawie dla pracowników etatowych Centrum i Biur.

11. Przewidziany w ustawie sposób przyznawania pomocy prawnej (decyzja administracyjna wydawana w terminie 14 dni, a następnie jej zaskarżalność) jest niepotrzebnym skomplikowaniem i wydłużaniem procedury, a także spowoduje dodatkowe koszty po stronie Skarbu Państwa (konieczność uczestniczenia BPP jako strony w postępowaniu administracyjnym). Należy rozważyć możliwe uproszczenie przyznawania pomocy prawnej, włącznie z rezygnacją z koncepcji wydawania decyzji.

Uwagi szczegółowe

Art. 1

Termin „sytuacja majątkowa lub osobista” – to drugie kryterium niejasne. Przykładowo, żaden małoletni nie może „samodzielnie bronić swoich ustawowych praw lub interesów”, co nie znaczy, że należy mu przyznać zawsze pomoc prawną, jeżeli jego przedstawiciele ustawowych stać na pomoc prawną z wyboru.

Obrona „ustawowych praw lub interesów” – nie wiadomo, co oznacza termin „interes”. Czy chodzi o interes prawny czy może ekonomiczny? Wystarczający wydaje się zapis o „ustawowych prawach”, bo nawet procesy ustalające prawo w gruncie rzeczy zmierzają do obrony jakiegoś prawa, jeśli nie np. cywilnego, to konstytucyjnego.

Art. 3

Pkt 1. – niepotrzebny jest dodatek „w tym o ustawach i innych aktach normatywnych”, gdyż pojęcie „stan prawny” to zawiera. Z drugiej zaś strony, aktami normatywnymi są także np. uchwały rad gmin – trudno sobie wyobrazić, aby BPP znały wszystkie uchwały w Polsce.

Pkt 2. – termin „sprawy” – niejasny, albowiem nie wiadomo czy chodzi o postępowania przed sądami powszechnymi czy arbitrażowymi także; czy także przed innymi organami. Domyślamy się, że może chodzić także o postępowania administracyjne, nawet niekoniecznie przed sądami administracyjnymi. Użycie terminu „sprawy” jest przeniesieniem z żargonu prawniczego określenia postępowań sądowych. Należy jednoznacznie określić, czy są to postępowania wszystkie, w tym także przed sądami powszechnymi i administracyjnymi, czy

też wszystkie postępowania poza tymi, które wskazano wyżej oraz tymi, które wymieniono w art. 7 projektu /wyłączenia przedmiotowe/.

Pkt 3 – nie można absolutnie dopuścić, by BPP mogły pisać pisma także w toku postępowania, jeżeli nie przyznano kwalifikowanej pomocy prawnej. Przecież kwalifikowaną pomoc prawną mają świadczyć wyznaczeni adwokaci lub radcowie, trudno się więc zgodzić, aby BPP miały prawo pisać pisma w toku postępowania, a zatem bezpośrednio wpływać na przebieg postępowania tam, gdzie nie przyznano kwalifikowanej pomocy. Takie rozwiązanie będzie ponadto stwarzało sytuacje patologiczne, jako że nie byłby ściśle rozdzielony zakres podstawowej i kwalifikowanej pomocy prawnej.

Nie można także dopuścić do sytuacji, w której w postępowaniu strona ustanowiła pełnomocnika lub obrońcę z wyboru mając na to środki, a w trakcie zwraca się do BPP o pisanie pism procesowych. Nie do przyjęcia byłaby ta sama sytuacja przy przyznaniu pełnomocnika czy obrońcy z urzędu przez sąd. Pisanie pism (szczególnie w postępowaniu cywilnym) bez znajomości uprzednich czynności procesowych może doprowadzić do dualistycznej reprezentacji strony w procesie co może mieć fatalny skutek dla ochrony praw osoby, której dotyczy pomoc prawna.

Ponadto skoro w pkt. 2 art. 3 nie sprecyzowano postępowań, stąd odwołanie do tego punktu widniejące w pkt 3 nie jest racjonalne.

Ta sama uwaga dotyczy art. 6 pkt 3, gdzie odwołano się do art. 3 pkt 2.

Art. 4

Pkt 1 – Budzi wątpliwość wymóg przebywania na terytorium RP szczególnie w sprawach dotyczących małoletnich, które przebywają z jednym z rodziców zagranicą, drugi rodzic nadal w pewnych sytuacjach powinien być uprawniony do korzystania z pomocy w interesie dziecka, choćby nie przebywało ono w Polsce.

Art. 5

Ust. 1 - odwołano się tylko do kryteriów określonych w art. 8 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, podczas gdy przepis w/w art. 8 wymaga wystąpienia dodatkowo jednego z powodów wymienionych w art. 7 punkty 2-15 tej ustawy. Propozycja: bardziej właściwym byłoby użycie określenia: „gdy osoba ubiegająca się o udzielenie pomocy prawnej spełnia kryteria do otrzymania świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej określone w art. 8 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej”.

Ust. 2 –określenie „szczególne okoliczności” jest nazbyt ocennym kryterium. Należałoby jednak określić, na jakiej podstawie faktycznej zostanie poczynione ustalenie, że pomimo braku zaświadczenia z pomocy społecznej, dana osoba może skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej. Pełne uznanie administracyjne, które nie podlega kontroli, stwarza po pierwsze pole do nadużyć. Po wtóre zaś, przy uwzględnieniu przepisu art. 22 ust. 4 projektu oznacza, że kierownik Biura będzie miał obowiązek przyznania pomocy prawnej osobie wskazanej przez dyrektora Centrum.

Takie rozwiązanie może powodować skargi ze strony osób, którym odmówiono pomocy z uwagi na zastosowanie wyłącznie kryterium z punktu 1.

Art. 6

Pkt 1 – „usługi komunalne” – pojęcie nieostre , a ponadto przepis ten można czytać także jako: udzielanie informacji w sprawach dotyczących życia codziennego – trudno przyjąć, aby było to intencją projektodawcy.

Pkt 2 – por. uwagi do art. 3 pkt 2,

Pkt 4 – *in fine* należy dopisać „wynikłej z przestępstwa/ wyrządzonej przestępstwem”,

Pkt 5 – wydaje się, że konieczne jest wskazanie na jakiej podstawie faktycznej zostanie poczynione ustalenie że wystąpił „przypadek nagły”. Przyznawaniu urzędnikom prawa uznaniowego podejmowania decyzji, bo jest to korupcjogenne. Zamiast tego wydaje się wystarczające ewentualne skrócenie okresu podejmowania decyzji o przyznaniu pomocy prawnej lub przyznanie doraźnej pomocy prawnej, podlegające weryfikacji w zwykłej procedurze określonej ustawą.

Pkt 6 – jest częściowym powtórzeniem pkt. 2.

Art. 7

Pkt 2 – w miejsce zwrotu „w stopniu oczywistym” wydaje się zasadnym wpisanie „w sposób oczywisty”.

Pkt 3 lit. a) – wskazane wydaje się wykreślenie „z wyjątkiem...” aż do końca zdania. W zasadzie każda umowy zmierza do ugodowego załatwienia sprawy, po to właśnie sporządza się umowy. Wyjątek ten może być nadużywany. Jako przykład można podać, że jeżeli rodzina będzie chciała sporządzić umowny dział spadku (tam, gdzie nie ma wymogu formy notarialnej), to wydeleguje najuboższego przedstawiciela, aby BPP sporządziło taką umowę, w której ubogi będzie stroną, choćby majątek był znaczny i status materialny pozostałych członków rodziny wysoki. Równie niebezpieczny z tych samych względów jest zapis „z wyjątkiem sporządzania ugód”,

lit. b) - nie sprecyzowano, czy nie udziela się nieodpłatnej pomocy prawnej konsumentom - stronom umów kredytu i pożyczki w ogóle, czy jedynie nie udziela się nieodpłatnej pomocy prawnej tylko **przed** zawarciem umowy kredytu czy pożyczki. Jest to zapis nieostry, pozwalający na szerokie stosowanie uznania administracyjnego,

lit. c) – wyłączona jest skarga konstytucyjna . Trudno ocenić z jakiego powodu wyłączono ten rodzaj skargi skoro nie wyłączono skargi kasacyjnej czy skargi o wznowienie postępowania (a więc także sytuacji, w których obowiązuje przymus adwokacki),

lit. d) – proponujemy dopisać „oraz spraw związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą”, ponieważ istniejący zapis można interpretować jako wyłączenie porad dotyczących w zasadzie tylko kwestii związanych z rozpoczęciem działalności gospodarczej.

Art. 12 ust. 2

Pkt 8 – brak wyjaśnienia jakich „innych zadań z zakresu pomocy prawnej” ma dotyczyć opisane uprawnienie (por. uwagi do art. 5 ust. 2 projektu),

Pkt 9 – j.w.,

Art. 14

Pkt 2 – słowa „ w trybie niecierpiącym zwłoki” należałoby zamienić na „w sytuacji niecierpiącej zwłoki”. Pojęcie trybów odnoszone jest raczej do rozróżnienia procedur sądowych (np. tryb procesowy i nieprocesowy).

Art. 16

W art.16 wśród zadań Kierownika Biura Pomocy Prawnej nie wymieniono podstawowego zadania: organizacji pracy Biura Pomocy Prawnej w sposób zapewniający sprawną realizację zadań przypisanych BPP w ustawie.

Pkt 6 – por. uwagi do art. 12

Art. 17

Ust. 1 - pkt 1 w art.17 ust. 1 nie jest jasna rola Biura i Centrum. Proponowane brzmienie przepisu rodzi pytanie, czy ustawa ma zapewnić nieodpłatną pomoc prawną jako rodzaj pomocy społecznej, czy też Biura i Centrum mają współtworzyć politykę Państwa. Wystarczające byłoby przekazywanie Ministrowi przez Radę propozycji usprawnienia organizacji świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej.

Ust. 2 - w art.17 ust. 2 pkt 7 niezbędne wydaje się sprecyzowanie, czy Rada wyraża opinie w innych sprawach z zakresu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej dotyczących wykonywania opiniowanej ustawy, czy też we wszystkich sprawach.

Art. 18

W art. 18 ust. 1 pkt 2 niezbędne jest sprecyzowanie, że jedynie **ogólnopolskie** organizacje pożytku publicznego, statutowo zajmujące się udzielaniem nieodpłatnie pomocy prawnej mają prawo delegować swojego przedstawiciela do Rady.

Pkt 3 - Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego powołana rozporządzeniem RM z dnia 5 lutego 2002 r., wykonuje zadanie określone w § 2 w/w rozporządzenia, i te wydają się mieć niewielki związek z pomocą społeczną, a żadnego z pomocą prawną.

W skład komisji wchodzi przedstawiciele :

- Unii Metropolii Polskich,
- Unii Miasteczek Polskich,
- Związku Miast Polskich,
- Związku Gmin Wiejskich RP,
- Związku Powiatów Polskich,
- Związku Województw RP jako przedstawiciele samorządu terytorialnego.

Uważamy, że zamiast urzędników bardziej celowe byłoby, aby w skład Rady powołać np. przedstawiciela Samorządu Sędziowskiego.

Art. 20

Ust. 1 – wyłączenie adwokatów, nawet nie wykonujących zawodu, co jest oczywiście niekonstytucyjne. Pominięto możliwość zatrudnienia w Biurach aplikantów adwokackich i radcowskich co nie wydaje się uzasadnione,

Ust. 2 pkt 3 – magisterium na studiach administracyjnych nie daje wystarczającej wiedzy o prawie i praktycznym jego stosowaniu. Dlatego też winno się określić tzw. skład minimalny każdego biura , aby nie doszło do sytuacji, w której pracownikami biura będą jedynie osoby o wykształceniu administracyjnym lub osoby bez żadnego doświadczenia procesowego,

Ust. 3 pkt 2 – sprzeciw budzi brak wymogu 3-letniego wykonywania zawodu przez prokuratorów i sędziów. Prokurator po odbyciu aplikacji nie ma praktyki przydatnej do udzielania porad prawnych, czego nie można powiedzieć o adwokacie, który ukończył aplikację. Takie rozróżnienie budzi wątpliwość co do swojej konstytucyjności.

Ust. 3 pkt 3 – asesor, który w tym okresie nie dostał nominacji, może niekiedy nie dawać rękojmii należytej wiedzy.

Ust. 3 pkt 4 – pojęcie „stanowisko związane ze stosowaniem prawa” pojawiło się w projekcie PiS zmian w Prawie o adwokaturze i innych ustaw . Wzbudziło wiele zastrzeżeń w toku dyskusji sejmowej Podkomisji Nadzwyczajnej z uwagi na to, że każdy urzędnik państwowy w jakiejś mierze stosuje prawo. Należałoby także sprecyzować użyte tam określenie „instytucja publiczna” –czy jest to urząd państwowy? W przeciwnym razie Centrum i Biura podlegać będą fluktuacjom kadrowym w zależności od zmian politycznych.

Patrz także: uwagi ogólne – o celowości wprowadzenia konkursu przy naborze na pracowników BPP.

Art. 22

Ust. 1 – dodatek za wieloletnią pracę – nie jest rozstrzygnięte czy oznacza to, że radca zatrudniony przedtem wiele lat na umowie o pracę w jakiegokolwiek firmie będzie dostawał taki dodatek, niezależnie od stażu pracy w BPP czy też wyłącznie za lata pracy przepracowane w BPP.

Ust. 4 – przepisy ustawy o pracownikach sądów i prokuratury zawierają znaczące uprawnienia socjalno-finansowe. Przyznawanie tych uprawnień kolejnej grupie urzędników może budzić sprzeciw natury moralnej w dobie złej kondycji finansów publicznych. Ponadto oznacza to w praktyce nie tylko służbowe podporządkowanie pracowników lecz i **konieczność** wykonywania poleceń służbowych przełożonych bez możliwości odwołania się od tych decyzji. Brak będzie kontroli zasadności poleceń służbowych przed ich wykonaniem. Ponieważ Biura i Centrum będą urzędami państwowymi, nie ma przeszkód, aby w sprawach nie unormowanych w opiniowanej ustawie, do pracowników w nich zatrudnionych miały odpowiednie zastosowanie przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o urzędnikach państwowych.

Art. 23

Należy poprawić kolejność ustępów (dwukrotnie jest ust. 1).

Ust. 1 (drugi) – po słowach „BPP” proponujemy dodać „na formularzu”

Art. 24

Termin 14-dniowy rozpatrzenia wniosku o udzielenie pomocy prawnej wydaje się stanowczo za długi. Wystarczający winien być termin 3-dniowy (od daty złożenia kompletnego wniosku). Autorzy projektu nie biorą bowiem pod uwagę ubóstwa ludzi, dla których – w związku z faktem, że BPP będą istniały w nielicznych dużych miastach – co najmniej dwukrotny przejazd niekiedy znacznej odległości w celu uzyskania darmowej pomocy prawnej będzie w praktyce zbyt dużą barierą uniemożliwiającą uzyskanie tej pomocy. Dlatego w praktyce termin ten powinien być niezwłoczny przynajmniej dla osób spoza siedziby sądu okręgowego.

Art. 25

Ust. 2 – proponuję dodać: „wraz z określeniem jej zakresu” tak aby ograniczyć nadużywanie przyznanego prawa do innych spraw niż będąca przedmiotem wniosku.

Art. 27

Projekt ustawy nie przewiduje sankcji za podanie nieprawdziwych danych. Należałoby wprowadzić sankcje finansowe, a nawet karne, za składanie fałszywych oświadczeń przez osobę ubiegającą się o pomoc prawną. Działałoby to prewencyjnie na część osób liczących na za wyłudzenie pomocy prawnej od Skarbu Państwa. Brak sankcji spowoduje liczne nadużycia.

Ust. 5 – brak jest wskazania, czy przez zwrot należy rozumieć zwrot z odsetkami, czy w określonym terminie i od jakiego dnia należałoby termin ten liczyć.

Ust. 6 – dotychczas istniejące przepisy o kosztach pomocy prawnej nie przewidują przepisów o kosztach przedsądowej pomocy prawnej z urzędu, więc odesłanie to nie ma pełnych desygnatów.

Art. 30

Ust. 1 - rozróżnienie „radcowie prawni i pracownicy pomocy prawnej” sugeruje, że radcowie nie będą musieli być pracownikami, ale także np. na zlecenie. Skoro tak, to niezrozumiałym jest wyłącznie adwokatów z udzielania podstawowej pomocy prawnej. Powinno zostać także dodane „adwokaci”, gdyż jest grupa kolegów nie wykonująca zawodu adwokackiego, którzy mogą taką pomoc świadczyć.

Ust. 2 – nie wiadomo, co to znaczy „dobrowolność i nieodpłatność”. Nawet jeżeli uznamy, że mieściłoby to się w zakresie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariatu, to podkreślenia wymaga to, że szósta dyrektywa tzw. „vatowska” nie przewiduje zwolnień od usług, choćby świadczone były charytatywnie.

Art. 31

Ust. 1 *in fine* – proponujemy „przepisów Prawa o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych”.

Ust. 2 – nie określono żadnych kryteriów, wg jakich kierownik BPP będzie wybierał adwokatów i radców z listy.

Jedną z propozycji może być, aby zapis art. 31 ust. 2 uwzględniał ewentualne sugestie wnioskodawcy ubiegającego się o udzielenie nieodpłatnej kwalifikowanej pomocy prawnej o udzielenie zlecenia wybranemu przezeń radcy prawnemu lub adwokatowi – pod warunkiem wszakże, że proponowana osoba potwierdzi niezwłocznie /w terminie 3 dni/ gotowość przyjęcia zlecenia. Taka procedura ogranicza uznaniowość administracyjną w udzielaniu zleceń przez Biura Pomocy Prawnej.

Ust. 3 – proponujemy: pełnomocnictwo lub upoważnienie do obrony(co do pełnomocnictwa wskazanym byłoby dokładne jego określenie (patrz także „uwagi ogólne”).

Ust. 4 – propozycja dodania: „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”. Okolicznością uzasadniającą potrzebę zmiany może być bowiem także fakt, że wg tej osoby adwokat X jest szczególnie dobry w danych sprawach i taka właśnie osoba jest dla ubiegającego się o pomoc najlepszą gwarancją odpowiedniej pomocy (dot. szczególnie problemów o charakterze karnym) .

Art. 32 ust. 1

Zapis art. 32 wymaga znacznego uzupełnienia. Koszty udzielonej kwalifikowanej pomocy prawnej winno pokrywać Biuro Pomocy Prawnej udzielające zlecenia na wykonanie takich czynności, przy określeniu terminu zapłaty i dokumentu, na podstawie którego zapłata następuje – faktura VAT.

Art. 33 ust. 2

Zapis art. 33 ust. 2 jest zaprzeczeniem *ratio legis* ustawy. Albo Skarb Państwa organizuje i opłaca udzielenie nieodpłatnej pomocy prawniczej, albo wspiera społeczne organizacje, które nie muszą spełniać kryterium organizacji pożytku publicznego.

Zakres działalności organizacji pożytku publicznego, ustalony przepisem art. 4 ust.1 ustawy z 29 maja 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. nr 96, poz. 873 ze zm.) jest bardzo szeroki, a przez fakt wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego organizacje pożytku publicznego podlegają kontroli szerszej, niż bliżej niezdefiniowane „instytucje lub organizacje społeczne”.